

Województwo
Śląskie

100-LECIE
POWSTAŃ ŚLĄSKICH

1919-1920-1921

Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego w Katowicach
Kancelaria Sejmiku

Wpł. dn. 17-05-2019

Katowice, 13 maja 2019 r.

OS-PS.700.3.2019

OS-PS.KW-00103/19

Pan
Michał Gramatyka
Radny Województwa Śląskiego

Dotyczy: Interpelacji nr INT.6.0003-0069/19

CZŁONEK ZARZĄDU
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Izabela Domogała

Urząd Marszałkowski
Województwa Śląskiego
ul. Ligonia 46
40-037 Katowice

TELEFON +48 32 20 78 387

izabela.domogala@slaskie.pl
slaskie.pl
powstania.slaskie.pl

W odpowiedzi na Pana interpelację z dnia 6 maja 2019 r. (wpływ do tut. Urzędu w dniu 7 maja 2019 r., nr INT.6.0003-0069/19) poniżej przekazuję informacje na temat działań antysmogowych przewidzianych do realizacji przez Województwo Śląskie w 2019 roku.

W ramach realizacji projektu zintegrowanego LIFE „Wdrażanie Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego - Małopolska w zdrowej atmosferze”, którego Województwo Śląskie jest Współbeneficjentem, w bieżącym roku zaplanowano szereg działań mających na celu zwiększenie świadomości mieszkańców województwa w zakresie ograniczenia niskiej emisji.

Zakres tegorocznych działań obejmuje:

- a) organizację i przeprowadzenie spotkań informacyjnych dla mieszkańców gmin województwa śląskiego;
- b) przygotowanie i przeprowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej w zakresie walki ze smogiem, będącej kontynuacją kampanii z 2018 roku;
- c) przygotowanie i publikację w prasie dwóch artykułów tematycznych dotyczących zanieczyszczenia powietrza;
- d) opracowanie i publikację raportu z realizacji Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji;
- e) edukację antysmogową w podległych jednostkach oświatowych.

Tematyką spotkań informacyjnych dla mieszkańców gmin będą zagadnienia związane z wpływem niskiej emisji na zdrowie człowieka, uchwałą antysmogową oraz możliwościami uzyskania dofinansowania na wymianę źródła ciepła. Prezentacje wygłoszone w trakcie poszczególnych spotkań zostaną udostępnione mieszkańcom za pośrednictwem serwisu powietrze.slaskie.pl oraz poprzez strony internetowe gmin zaangażowanych w realizację działania. Działanie skierowane jest w głównej mierze do osób dorosłych zamieszkujących daną gminę, ze szczególnym uwzględnieniem osób starszych, które z wielu względów wymagają bezpośredniego wsparcia.

Kampania informacyjno-edukacyjna obejmie swoim zasięgiem całe województwo śląskie. W ramach kampanii zostaną przygotowane infografiki oraz krótkie filmy typu „video explainer”. Materiały te zostaną opublikowane w mediach społecznościowych oraz na stronach internetowych Województwa Śląskiego i podległych jednostek organizacyjnych. Planuje się ich emisję przy wykorzystaniu ekranów reklamowych zlokalizowanych w obiektach podległych jednostek organizacyjnych oraz w pociągach Kolei Śląskich. Opracowane w ramach kampanii infografiki zostaną rozdystrybuowane w formie plakatów. Zaplanowano również publikację serii postów tematycznych na Facebook’u. Grupą docelową kampanii są wszyscy mieszkańcy województwa śląskiego.

W ramach edukacji antyśmogowej, przy współpracy z podległymi jednostkami oświatowymi, zostaną zorganizowane lekcje edukacyjne wsparte przygotowanymi wcześniej materiałami dydaktycznymi. Grupą docelową są dzieci w wieku od 3 do 10 lat.

Koszt wszystkich ww. działań szacuje się na ok. 240 tys. zł.

W ramach realizacji projektu i-AIR Region, którego Województwo Śląskie jest Partnerem, w dniu 23 kwietnia br. zorganizowano Seminarium warsztatowe 3.4. dot. wspólnej polityki dotacji Kraju Morawsko-Śląskiego i Województwa Śląskiego lub innych instrumentów finansowych mających na celu poprawę jakości powietrza po obu stronach granicy. Seminarium odbyło się w Ustroniu, a koszt realizacji tego zadania wyniósł 4 929 zł.

Ww. projekty realizuje Wydział Ochrony Środowiska tut. Urzędu.

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej w ramach realizacji działań z zakresu profilaktyki i promocji zdrowia zamierza przeprowadzić w 2019 r. medialne kampanie informacyjno-edukacyjne w zakresie problematyki chorób płuc, ze szczególnym uwzględnieniem zagrożeń jakie niesie dla zdrowia zanieczyszczone powietrze. Audycje radiowe, programy i felietony telewizyjne realizowane będą przez doświadczonych dziennikarzy oraz zaproszonych do studia gości, specjalizujących się w zagadnieniach dotyczących zakresu kampanii. Instytucjami przeprowadzającymi kampanie informacyjno-edukacyjne będą Telewizja Polska S.A. w Warszawie - TVP 3 Oddział Terenowy w Katowicach i Polskie Radio Katowice. Działania będą skierowane do mieszkańców z terenu województwa śląskiego. Przedsięwzięcie zostanie zrealizowane w ramach Programu Profilaktyki Chorób Płuc w Województwie Śląskim na lata 2015-2020.

Planowany koszt przeprowadzenia powyższych działań wynosi 56 976,00 zł.

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 o działaniach antyśmogowych można mówić w kontekście Osi Priorytetowej IV *Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna*. Głównym celem działań realizowanych w ramach niniejszej Osi jest osiągnięcie jak największej efektywności energetycznej, co musi odbywać się przy jak największej redukcji emisji szkodliwych substancji do powietrza. Tym samym w ramach Osi Priorytetowej IV RPO WSL 2014-2020 wsparcie przeznaczone jest m.in. na realizację projektów dotyczących wytwarzania energii z odnawialnych źródeł (OZE) wraz z przyłączeniem do sieci dystrybucyjnej bądź przemysłowej. Ponadto działania skierowane są również na kompleksową modernizację energetyczną oraz wymianę bądź modernizację indywidualnych źródeł ciepła tak w sektorze publicznym jak i mieszkaniowym.

Celami szczegółowymi Osi Priorytetowej IV jest:

1. zwiększony poziom produkcji energii ze źródeł odnawialnych;
2. zwiększona efektywność energetyczna w sektorze przedsiębiorstw;
3. zwiększona efektywność energetyczna w sektorze publicznym i mieszkaniowym;
4. zwiększony udział produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji;
5. zwiększona atrakcyjność transportu publicznego dla pasażerów;
6. poprawa jakości powietrza.

Zgodnie z harmonogramem naboru wniosków o dofinansowanie dla RPO WSL 2014-2020 (wersja z dnia 29 marca br.) w roku 2019 dla Osi Priorytetowej IV przewidziano jeszcze 14 naborów do uruchomienia. Rozpoczęcie poszczególnych naborów zostało przewidziane w harmonogramie w sposób następujący: 1 w lipcu, 1 w sierpniu, 1 we wrześniu, 7 w październiku oraz 4 w grudniu. Łączna kwota dofinansowania przeznaczona na wszystkie nabory wynosi 195 900 000 zł. Jednocześnie podkreślić należy, że do każdego z naborów organizowane są szkolenia dla potencjalnych beneficjentów, zaś w Punktach Informacyjnych Funduszy Europejskich dostępne są konsultanci, którzy również udzielają informacji potencjalnym zainteresowanym. Ponadto informacje o wszystkich naborach publikowane są na stronie internetowej RPO WSL 2014-2020 oraz Portalu Funduszy Europejskich.

Wsparcie w ramach osi IV zorientowane jest na realizację projektów prowadzących do zwiększenia poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych oraz zwiększenia efektywności energetycznej w sektorach: przedsiębiorstw, publicznym i mieszkaniowym, zwiększenia udziału produkcji energii w wysokosprawnej kogeneracji, zwiększenia atrakcyjności transportu publicznego dla pasażerów oraz poprawy jakości powietrza.

Z celami wynikającymi z zapisów uchwały antyśmogowej, m.in. w zakresie wymiany instalacji grzewczych, kooperuje zwłaszcza działanie 4.3. *Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej*, w ramach którego wspierane są działania polegające na głębokiej modernizacji energetycznej budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych wraz z budową i przebudową infrastruktury służącej do produkcji i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w modernizowanych energetycznie budynkach, a także likwidacji „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację indywidualnych źródeł ciepła. Typy projektów realizowanych w ramach działania 4.3 to:

1. Modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych.
2. Likwidacja „niskiej emisji” poprzez wymianę/modernizację indywidualnych źródeł ciepła lub podłączanie budynków do sieciowych nośników ciepła.
3. Budowa instalacji OZE w modernizowanych energetycznie budynkach.

W ramach IV osi priorytetowej *Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna* ogłoszono łącznie ponad 50 naborów, w których złożono 1098 wniosków (w tym 649 wniosków w działaniu 4.3 *Efektywność energetyczna i odnawialne źródła energii w infrastrukturze publicznej i mieszkaniowej*). Wynikiem przeprowadzonej oceny złożonych wniosków było wybranie do dofinansowania 480 projektów (w tym 269 projektów w ramach działania 4.3) na kwotę ogółem 2,2 mld PLN.

W konsekwencji prowadzonych działań osiągnięto następujące efekty ekologiczne:

- Redukcja PM10: 394 tony/rok.
- Szacowany roczny spadek emisji gazów cieplarnianych: 109 278 ton równoważnika CO₂.
- Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła: 887 kotłów.
- Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków: 664 budynków.
- Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych: 225 122 376 kWh/rok.
- Zmniejszenie zużycia energii końcowej w wyniku realizacji projektu: 735 455 GJ/rok.
- Dodatkowa zdolność wytwarzania energii cieplnej ze źródeł odnawialnych: 124 MWt.
- Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych: 66 MWe.
- Liczba pojazdów korzystających z miejsc postojowych w wybudowanych obiektach „parking i jedź”: 409 971 miejsc postojowych.
- Liczba zmodernizowanych energetycznie punktów oświetleniowych: 44 347 punktów.

Istotnym elementem związanym z walką z niską emisją będzie uruchomienie w ramach IV osi priorytetowej nowego działania 4.6. *Czyste powietrze*. W ramach ww. działania dofinansowane zostaną projekty przewidujące wymianę lub modernizację indywidualnych źródeł ciepła, tj. kotłów pozaklasowych na kotły klasy piątej i wyższej, wraz z ewentualnymi pracami termomodernizacyjnymi. Przewiduje się przeznaczenie około 15 mln euro na finansowanie tego typu inwestycji poprzez dotacje oraz około 28 mln euro na pożyczki.

Powyższe działania wpisują się w priorytety wynikające z uchwały antysmogowej, której zapisy mają na celu eliminację czynników warunkujących zły stan jakości powietrza w województwie śląskim ze względu na przekroczenia poziomów dopuszczalnych pyłu PM10, pyłu PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Powyższa sytuacja jest wynikiem użytkowania, zwłaszcza w sektorze komunalno-bytowym i usługowym, kotłów lub pieców węglowych o niskiej efektywności energetycznej, które nie spełniają żadnych norm emisyjnych, jak również spalania w nich paliw o niskich parametrach jakościowych lub odpadów różnego pochodzenia.

Ponadto, w ramach dofinansowania projektów ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego istnieje – przy odpowiednim uzasadnieniu – możliwość uzyskania wsparcia na:

a) współfinansowanie np. zakupu oczyszczaczy powietrza jako wyposażenia sal / pomieszczeń w placówkach wspieranych przez EFS (żłobki i inne miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, przedszkola i kluby dziecięce, szkoły i placówki edukacyjne, a także podmioty reintegracyjne, placówki opiekuńczo-wychowawcze i placówki świadczenia usług społecznych i zdrowotnych wspierane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020);

b) zajęcia dodatkowe dla dzieci poruszające tematykę zachowań proekologicznych w na poziomie edukacji przedszkolnej oraz zajęcia w szkołach i placówkach edukacyjnych poruszające wskazaną tematykę w ramach zajęć podnoszących kompetencje kluczowe w obszarze nauk przyrodniczych);

Wsparcie to jest możliwe w ramach następujących zaplanowanych – zgodnie z harmonogramem na rok 2019 – naborów:

- Poddziałanie 8.1.1. Zapewnienie dostępu do usług opiekuńczych nad dziećmi do 3 lat – ZIT – nabór zaplanowany na wrzesień 2019 r.
- Poddziałanie 8.3.1. Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT (w zakresie programów ukierunkowanych na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy) – nabór zaplanowany na wrzesień 2019 r.
- Poddziałanie 9.1.5. Programy aktywnej integracji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – konkurs – nabór zaplanowany na październik 2019 r.
- Poddziałanie 9.2.1. Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT – nabór trwa do 28.06. br.
- Poddziałanie 11.1.1. Wzrost upowszechnienia wysokiej jakości edukacji przedszkolnej – ZIT – nabór zaplanowany na wrzesień 2019 r.
- Poddziałanie 11.1.4. Poprawa efektywności kształcenia ogólnego - OSI tereny wiejskie – nabór zaplanowany od 30.05.2019 r.
- Poddziałanie 11.2.1. Wsparcie szkolnictwa zawodowego – ZIT – nabór zaplanowany na wrzesień 2019 r.

Wydział Projektów Własnych tut. Urzędu podjął na dzień dzisiejszy dwie inicjatywy w obszarze działań antysmogowych. Pierwszą z nich jest projekt o nazwie Info SMOG-MED, którego głównym celem jest podniesienie świadomości społeczeństwa regionu w zakresie zagrożeń wynikających z zanieczyszczenia powietrza oraz wpływie tych zanieczyszczeń na zdrowie i życie mieszkańców. Główne planowane w ramach projektu działania obejmują: modelowanie jakości powietrza, mapowanie zdrowotne wraz z systemem komunikacji z jednostkami medycznymi oraz działania informacyjno-edukacyjne informujące o faktycznych zagrożeniach wynikających z zanieczyszczenia powietrza. Projekt będzie realizowany w trybie pozakonkursowym w ramach Działania 2.1 Wsparcie rozwoju cyfrowych usług publicznych RPO WSL 2014-2020. Całkowita szacowana wartość projektu, to około 5,5 mln zł z czego 85% dofinansowania z Unii Europejskiej, 10% zakłada się, iż będzie pozyskanych

z budżetu państwa, 5% ze środków własnych Województwa Śląskiego. Realizacja tego projektu przewidziana jest na lata 2020-2021. Jednocześnie informuję, że projekt ten został zgłoszony do inicjatywy COAL REGIONS IN TRANSITION. Obecnie trwają prace nad uszczegółowieniem założeń projektu, tj. weryfikacją aspektów prawnych, racjonalności zakładanych produktów, analizą optymalnego sposobu ich realizacji oraz prace nad szczegółowym budżetem. Złożenie dokumentacji aplikacyjnej przewidziane jest na przełomie III/IV kw. bieżącego roku. Ponadto Wydział Projektów Własnych analizuje możliwość wyposażenia w trybie projektu pilotażowego części placówek przedszkolnych w województwie śląskim w urządzenia poprawiające jakość powietrza w salach dydaktycznych. Działanie to ma być realizowane równoległe z kampanią informacyjno-edukacyjną skierowaną do najmłodszych mieszkańców województwa ich rodziców i opiekunów. Aktualnie opracowywana jest koncepcja projektu wraz ze szczegółowym budżetem. Wstępnie przewiduje się zaangażowanie środków własnych Województwa oraz pozyskanie dotacji z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach. Całkowita szacowana wartość projektu, to około 800 tys. zł. Realizację projektu zakłada się na lata 2019 - 2020.

Dział Biblioterapeutyczny Biblioteki Śląskiej ma w stałej ofercie propozycje zajęć dla grup dziecięcych - dotyczących:

- ekologii: warsztaty terapeutyczne Ekomisja - Ratujmy naszą Planetę
- smogu: warsztaty biblioterapeutyczne - Walka ze smogiem panoszącym się wrogiem.

Dział prowadzi również zajęcia arteterapeutyczne dla seniorów z wykorzystaniem elementów recyklingu.

W tym roku w kinoteatrze Rialto, prócz zrealizowanych dwóch, będą miały miejsce jeszcze cztery spotkania w ramach Klubu Myśli Ekologicznej, w ramach którego spotkaniom z gośćmi specjalnymi towarzyszą rozmowy na temat ochrony środowiska i zagrożeń wywoływanych między innymi przez smog.

W dniach od 12 do 19 maja 2019 w trzech katowickich kinach Instytucji Filmowej „Silesia-Film” będzie miała miejsce pierwsza na Śląsku edycja festiwalu Millenium Docs Against Gravity w ramach którego prezentowane są filmy dokumentalne poruszające najważniejsze z bieżących tematów społecznych i ekologicznych, m.in. zagrożeń spowodowanych smogiem.

W listopadzie w kinoteatrze Rialto zaplanowane są wydarzenia edukacyjne dla dzieci: „Zielono nam”. Na wydarzenia edukacyjne dla dzieci składają się spotkania z ekspertami w dziedzinie ochrony środowiska, warsztaty oraz prezentacja filmów o tematyce ekologicznej.

Muzeum Śląskie w Katowicach zaplanowało m.in. następujące działania edukacyjne i konferencje podnoszące świadomość ekologiczną:

a) „We Are Museums” to wyjątkowa konferencja łącząca środowisko muzealników z całego świata. Każdego roku jej uczestnicy dzielą się cennymi doświadczeniami, wyznaczają nowe trendy w muzealnictwie oraz poznają rolę, jaką współczesne muzea odgrywają w społecznościach, w których funkcjonują. Tematem tegorocznej edycji „We Are Museums” jest odpowiedzialność muzeów za ochronę środowiska zarówno w najbliższym otoczeniu, jak i poprzez prowadzenie programów edukacyjnych uświadamiających odbiorcom konsekwencje ich dzisiejszych decyzji dla przyszłych pokoleń. Uczestnicy konferencji będą rozmawiać o tym, w jaki sposób muzea mogą stać się nie tylko miejscami rozwoju kulturowego, ale również przewodnikami na drodze intensywnych przemian społecznych, ekologicznych i ekonomicznych. Dowiedzą się, jak nawiązać współpracę z lokalną społecznością i wspólnie budować zrównoważoną przyszłość i przyjazne dla wszystkich miejsca koegzystencji różnych osób i społeczności. Termin konferencji: 27-30.05.2019r.

b) Instalacja pn.: „Porozmawiajmy o śmieciach” - Świadome zarządzanie i gospodarowanie odpadami to obecnie jedna z najważniejszych kwestii poruszanych na wielu płaszczyznach życia, także w architekturze. O tym, że ekologia idzie w parze z projektowaniem, przekonują twórcy prezentacji „Porozmawiajmy o śmieciach”, Hugon Kowalski i Marcin Szczelina. Nadprodukcja śmieci jest

globalnym problemem, z którym borykają się wszystkie kraje na świecie. „Let's Talk About Garbage” (z ang.) podejmuje próby poszukiwania nowych, alternatywnych strategii w walce z zalewającą nasze miasta lawiną odpadów, co wydaje się jedyną nadzieją na spowolnienie procesu zaśmiecania naszej planety. Zaśmiecanie wyraża się nie tylko poprzez nadprodukcję śmieci, ale także emisję szkodliwych substancji do środowiska (powietrza, wody, gleby) oraz przestrzeni, w której funkcjonujemy. Termin prezentacji: 01.12.2018-03.03.2019

d) W IV kwartale 2019 zaplanowano cykl spotkań, wykładów dotyczących tematyki artystycznego aktywizmu w kontekście zmian klimatycznych oraz degradacji środowiska we współpracy z Uniwersytetem Śląskim.

W stałej ofercie edukacyjnej Muzeum Historycznego w Bielsku-Białej realizowane są zajęcia warsztatowe adresowane do dzieci pt. „Czym żywi się bielsko-biały smok(g)”. W pierwszej części zajęć dzieci dowiadują się czym właściwie jest smog, jaki ma wpływ na nasze zdrowie i jak samodzielnie zadbać o jakość powietrza w naszym otoczeniu. W drugiej części, przy pomocy materiałów odpadowych, pochodzących z gospodarstwa domowego młodzi naukowcy tworzą ekoSMOKI. W 2019 roku po raz kolejny Muzeum (Dział Edukacji) będzie brało udział w Beskidzkim Festiwalu Dobrej Energii, którego organizatorem jest Biuro Zarządzania Energią Urzędu Miejskiego w Bielsku-Białej. Główną ideą wydarzenia jest przybliżenie mieszkańcom tematyki oszczędzania energii, zasobów środowiska oraz promowanie odnawialnych źródeł energii.

Muzeum Górnictwa Węglowego w Zabrzu w 2019 r. będzie prowadzić następujące działania antysmogowe:

1. Rewitalizacja istniejącego budynku byłej wieży ciśnień zlokalizowanej przy ul. Zamoyskiego 2 w Zabrzu, która obejmuje swoim zakresem m.in. termomodernizację polegającą na wykonaniu izolacji cieplnej ścian zewnętrznych, wymianie stolarki okiennej i drzwiowej, wymianie pokrycia dachu wraz z jego ociepleniem. Ponadto źródłem ciepła dla obiektu będzie pompa ciepła wspomagana węzłem cieplnym zasilanym z sieci miejskiej.
2. Wykonanie izolacji cieplnej ścian zewnętrznych, wymianę konstrukcji i pokrycia dachowego wraz z jego izolacją cieplną w budynku dawnej Cechowni. Ponadto źródłem ciepła w obiekcie będzie kotłownia gazowa lub węzeł cieplny zasilany z sieci miejskiej.

CZŁONK ZARZĄDU
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

[Podpis]

Otrzymują: Adresat,
kopia a/a